

Orð: Dagny
Myndir: Kaimar

Hóast Marianne Jelved, búskaparráðharri og norðurlandskur samstarvsráðharri í Danmark, var á almennari vitjan í Føroyum í vikuni, og hevði fleiri embætismenn við sær, var hon ikki komin hendavegin at samráðast við landsstýrið.

– Tað er altíð lættari at tosa um føroysk viðurskipti í Danmark, tá tú hevur verið her, og tú skilir eisini betur munin millum londini í ríkisfelagsskapinum, tá tú hevur møguleika at tosa við føroyingar heima í egnum umhvørvi, sigur Marianne Jelved.

Danski ráðharin hevur verið í Føroyum sum gestur hjá Jóannes Eidesgaard, landsstýrismanni í figgjar-málum. Hann er samstundis norðurlandsku samstarvsráðharri fyrri Føroyar. Umframt hesi felags málsøki er Marianne Jelved varaforsetisráðharri, eins og Jóannes Eidesgaard er varaløgmaður.

Lættari at skilja føroyingar

Marianne Jelved er hugtikin av náttúruni í Føroyum. Hon hevur ferðast víða um landið, og hevur eisini fingið innlit í viðurskiptum hjá vanligu føroyinginum.

– Alla staði har eg havi verið, hava fólk tikið væl ímóti mær. Eg havi vitjað sjúkrahús, tosa við fólk í kommununala umsitingini, á flakavirki o.s.fr., har eg havi havt møguleikar at seta meg inn í viðurskiptini hjá vanligu føroyinginum.

– Hóast øll hava verið vinarlig og fyrnikomandi, so hava tey samstundis greitt mær frá sínum gerandisdegi, og hava vist á, hvussu kreppan ávirkar tann einstaka.

– Tú situr á peningakassanum í Danmark. Hvar tú nokur góð ráð at geva Nyrup Rasmussen, tá tú kemur heim aftur?

– Jú, rætt er at eg havi búskaparmál um hendi, men peningur einsamallur loysir ongur trupulleikar í Føroyum. Teir kunnu bert loysast í felag, og um vit gera okkum ómak, sigur Marianne Jelved.

– Sjálvandi vita føroyingar best, hvat gagnar hesum samfelag, og tað er henda vitanin, sum vit ikki kunnu vera fyrri uttan í Keypmannahavn, tá vit skulu tosa um avtalurnar, vónandi í august mánaði í ár, sigur Marianne Jelved.

Ganga nýggjar leiðir

– Hvar tú nokur ráð at geva føroyingum, nú tú vitjar her?

– Nei, eg eri ikki komin hendavegin við tí fyrri eygað, men eg haldi meg duga at siggja, at tað eru tvey høvuðsmál, sum neyðugt verður at gera nakað við.

– Eitt er, at føroyingar mugu gevast at leita eftir donskum loysnum. Tað eru hesi bæði samfelagini alt ov

Marianne Jelved, búskaparráðharri:

Danskar loysnir eru ónýtiligar í Føroyum

– Føroyingar mugu gevast at leita eftir donskum loysnum, tí hesi bæði samfelagini eru so ymisk, at tað ikki tolir nakra samanbering, og peningur einsamallur loysir ongur trupulleikar, sigur Marianne Jelved, sum hevur ferðast í Føroyum seinastu dagarnar

ymisk í stödd og vavi til, at tað tolir nakra samanbering.

– Tit mugu finna egnar leiðir at ganga, og sum hóska til tað, sum hetta samfelagið kann bera.

– Hitt er, at danska stjórnin og landsstýrið nú hava samráðst um avtaluna síðani 1992, og at seinnu avtalurnar byggja á tí fyrstu, sum vit gjørdur.

– Mitt uppskot til komandi sáttmálasamráðingar verður tí, at hesar verða gjørdar fyrri longri tíðarskeið, enn higartil. Vit eru nú komin so mikið langt, at vit skulu gera upp, hvussu tað hevur eydnast higartil, eins og vit skulu tosa um, hvat av nýggjum skal gerast, til tess at fáa samfelagið at virka undir teimum treytum, sum nú einaferð eru til.

– Vit skulu meta um, hvat hevur eydnast og hvat mis-eydnast, av tí sum higartil hevur verið roynt.

– Harnæst mugu føroyingar koma við uppskotum, hvussu teir kundu hugsað sær framtíðar samfelagið skipað.

– Eg kann bert siga, at eftir at hava ferðast kring landið, her eg havi tosað við fólk, verður tað hugaligari at fara undir samráðingarnar í august ella september, sigur Marianne Jelved.

Semjast um krøvini

– Verður tað lættari at liva her á landi fyrri eftirtíðina Kann hugsast t.d. at stjórnin áðanar at stað er neyðugt at lækka skattarístið?

– Tað, at tit hava høgt

skattarístið, ávirkar ikki danir, tí tað eru teir so vanir við sjálvir, sigur Marianne Jelved.

– Eg haldi hinvegin, at føroyingar sjálvir mugu gera sær greitt, hvat teir ynskja sær av hesum samfelagnum, og hvat tit kunnu loyva tykkum. Síðani skulu føroyingar siga donsku stjórnini sína hugsan um tað.

– Tykkara viðurskiptini eru so heilt óðrvísi enn okkara, og tí kunnu tit heldur ikki krevja, at danir skulu vita, hvat er best at gera í Føroyum. Uppskotið skal koma frá føroyingum, sigur Marianne Jelved og leggur aftrat, at tað er ógjørligt hjá henni at siga, hvønn tørv føroyingar hava, men at hon kortini er vorðin klókari og skilir betur føroysku

viðurskipti, eftir at hon hevur verið í Føroyum.

– Vit í stjórnini kunnu bert lurta eftir tí, sum føroyingar hava at bera fram, sigur Marianne Jelved.

– Hetta landið er so heilt óðrvísi enn Danmark, og tað gagnar avgjørt støðu tykkara, at vit í Danmark vitja her á landi, fyrri at vita, hvat málið snýr seg um, tá tit koma niður at samráðast við

okkum, sigur Marianne.

Málið ikki viðgjørt í stjórnini

Í bløðunum herfyri bað Richard Mikkelsen, formaður í Figgingargrunninum, donsku stjórnina rætta føroyingum eina figgjarliga hjálpanði hond. Hvat helt stjórnin um tað?

– Eg havi lisið greinina, men havi ongur viðmerkingar, av tí at vit í stjórnini ikki hava tosað um hetta.

– Hetta er ein loyns, sum stendur fyrri formansins egnu rokning. Eg haldi framvegis, at tað er umráðandi, at vit nú fara at hugsa óðrvísi. Nýggjar loysnir eru neyðugar, um vit skulu bota um kreppuna í Føroyum, sigur Marianne Jelved.

Norðurlond brúk fyrri hvør øðrum

– Hvørjir fyrimunir eru í norðurlandasamstarvinum, í mun til t.d. samstarvið í ES?

– Tað er tvey ógvuliga ymisk mál, og tveir ymsir hættir at samstarva. Norðurlandska samstarvið hevur ikki somu avleiðingar, og er ikki so málráttað sum EU samstarvið.

– Kortini haldi eg, at vit ikki kunnu vera norðurlandska samstarvið fyrri uttan, og at tað hevur týðning, at vit halda saman.

– Norðurlandshúsið í Føroyum er týðandi dømi um tað. Eg havi júst vitjað stovnin, og havi heilt greitt varhugan av, hvussu nógv slíkur stovnur hevur at týða fyrri samstarvið.

Føroyar eru eitt lítið land, og slíkur mentanarstovnur hevur avgjørt heilt annan leiklut her, enn hann hevði havt í øðrum landi.

– Tað hevur eisini týðning fyrri hini londini kring okkum, at vit eru 28 mió. menneskju tilsamans, í mun til um vit virkaðu í hvør síni smærri eind.

Tað er tó ikki bert mentanarsamstarvið, sum hevur týðning. Vit hava so nógv annað til felags, eitt nú árbeiðið fyrri friði og fyrri at verja umhvørvið móti dálking, arbeiddi í Nordjob fyrri ungdómin. Tað munar betur, um vit standa saman, sigur Marianne Jelved.

Hóast Marianne Jelved, búskaparráðharri, her vitjar í Tinganesi, saman við Bent Klinte, ríkisumboðsmanni og embætismanninum sínum, vóru ongur samráðingar á skránni. Donsku gestirnir hava kunnað seg um føroysk viðurskipti, eitt nú fyrri at vera betur før fyrri at tosa við landsstýrið, tá samráðingarnar verða aftur í august